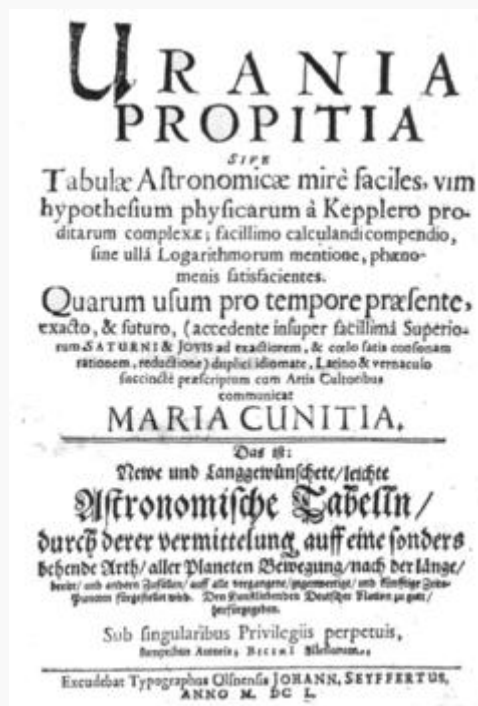

Ślązacy - Maria Cunitz

Strona tytułowa dzieła *Urania propitia*

Maria Cunitz lub **Maria Cunitia**^{[1][2]}, inne wersje nazwiska: *Cunitiae*, *Kunicia*, *Kunic*, *Kunicka* (ur. ok. 1610 w [Wołowie](#)^[3], zm. 24 sierpnia 1664 w [Byczynie](#)^[4]) – [śląska](#) astronom, autorka pracy [Urania propitia](#), będącej udoskonaleniem [Tablic Rudolfińskich Keplera](#).

Życiorys

Maria Cunitz była najstarszą córką Marii Schultz i dr. Henryka Cunitza ze [Świdnicy](#). Jak wiele rodów szlacheckich i mieszczańskich na Śląsku, rodzina Cunitzów mogła wywodzić się ze słowiańskiej ludności^[5]. Podobnie jak w przypadku [Mikołaja Kopernika](#) i [Jana Heweliusza](#) niełatwo określić jednoznacznie jej [narodowość](#), gdyż współczesne pojęcie narodowości pojawiło się dopiero w XIX wieku, a w jej czasach nie odgrywało istotnej roli^[6].

Otrzymała staranne wykształcenie, znała [język grecki](#), [łacine](#), [francuski](#), [niemiecki](#), [polski](#), [włoski](#) i [hebrajski](#)^[7], interesowała się m.in. [medycyną](#), [matematyką](#), [astronomią](#) i [historią](#). W wieku 19 lat spotkała matematyka i astronoma [Eliasz Kreczmara](#), który za swoje dzieło *Horologium Zodiacale* uzyskał tytuł szlachecki *Leonibus* (von Löwen). Dzięki tej znajomości Maria przeniosła swoje wcześniejsze zainteresowania [astrologią](#) na problem ówczesnej astronomii, jakim była zapoczątkowana przez Kopernika debata nad budową [Wszystkiego](#). W 1630, po śmierci ojca Marii, wyszła za mąż za Eliasz. Wraz z nim wspólnie obserwowała (z dachu swojego domu w Świdnicy) [planety](#): [Wenus](#) i [Jowisza](#), *pracując w nocy, a śpiąc w dzień*^[8].

Ze względu na jej dokonania zwano ją "Śląską [Pallas](#)" oraz "Drugą [Hypatia](#)"^[9], a jej praca, *Urania propitia*, wydana własnym sumptem w [Oleśnicy](#) w 1650 roku, będąca udoskonaleniem [Tablic Rudolfskich Keplera](#), przyniosła jej sławę europejską. Napisała ją w [Łubnicach](#), niedaleko klasztoru w [Ołoboku](#), gdzie wraz z mężem znalazła schronienie w czasie [wojny trzydziestoletniej](#) u boku ksieni [konwentu cysterek](#) Zofii Łubieńskiej. *Urania propitia* zawierała nowe tablice astronomiczne, tzw. [efemerydy](#) oraz w bardziej jasny i prosty sposób rozwiązywała (korygując wcześniejsze obliczenia) „problem [Keplera](#)”, który zagęszczał maksymalnie sfery w przestrzeni trójwymiarowej. W 1656 roku, podczas pożaru [Byczyny](#), spaliła się większość jej dorobku naukowego: notatek i rękopisów.

Maria i Eliasz prowadzili kilkuletnią korespondencję z Janem Heweliuszem, a następnie z francuskim astronomem [Ismailem Bouillaudem](#). Jej listy przechowywane są w [Bibliothèque Nationale de France](#) oraz w [Bibliothèque de l'Observatoire](#) w Paryżu. Znany jest też fakt jej korespondencji z Johannem Albrechtem Portnerem z Ratzbony oraz z sekretarzem królowej Polski, Pierre'em Desnoysem^[9]. Maria Cunitz owdowiała w roku 1661 i potem zaprzestała działalności naukowej.

Johann Caspar Eberti w 1727 roku napisał: „*Cunicia (Maria) albo Cunitzin, córka sławnego pana Henryka Cunitiego, [...]. Uczona niewiasta, błyszcząca zarazem jak królowa pośród śląskich niewiast, mówiła siedmioma językami: niemieckim, włoskim, francuskim, polskim, łaciną, greką i hebrajskim, była doświadczona w muzyce i potrafiła sporządzić piękny obraz. Przy tym była bardzo zajęta astrologią [...]; rozważania astronomiczne były jej największą przyjemnością*”.

W czasach nowożytnych na jej cześć nazwano jeden z nielicznych [kraterów uderzeniowych](#) na [Wenus](#) – [Cunitz](#)^[10], a także jedną z [planetoid](#) – [\(12624\) Mariacunitia](#)^[11].

Pod koniec października 2008 roku gimnazjum w Świdnicy otrzymało jej imię, zaś w pobliżu wciąż istniejącego domu Pod Żłotym Chłopkiem, gdzie mieszkała i prowadziła swoje obserwacje, stanął jej pomnik^[12].

Urania propitia[\[edytuj | edytuj kod źródłowy\]](#)

Urania propitia została wydana w 1650 roku w Oleśnicy i była dedykowana cesarzowi [Ferdynandowi III](#)^[9]. W 1651 roku we Frankfurcie ukazało się jej drugie wydanie. *Urania propitia* przyczyniła się do upowszechnienia wiedzy o odkrytych przez Keplera prawach ruchu planet. Maria Cunitz poprawiła napisane przez niego Tablice Rudolfskie oraz znacznie uprościła zaproponowane przez niego schematy obliczeniowe, m.in. odchodząc od wtedy nowatorskich, a więc i słabo rozumianych, [logarytmów](#)^[13].

Urania propitia, licząca 552 stron, została jednocześnie wydana w dwóch wersjach językowych – pierwsza część jest napisana po łacinie, druga po niemiecku^[14]. Dzięki napisaniu pracy również w języku powszechnie zrozumiałym (zgodnie z dotychczasową tradycją dzieła naukowe pisano wyłącznie po łacinie), dzieło Marii stało się dostępne dla znacznie szerszego grona badaczy. Obie te cechy wyrażają zamysł autorki przedstawiony w samym tytule dzieła: *Urania propitia*, czyli *astronomia przybliżona czytelnikowi, uczyniona zrozumiałą*.

W Uranii znajduje się też *novum*. Jest to pierwsze dzieło astronomiczne, które zawiera efemerydy faz Wenus.

Nazwa dzieła [\[edytuj\]](#) | [\[edytuj kod źródłowy\]](#)

Nazwa dzieła, *Urania propitia*, to dwa pierwsze słowa strony tytułowej której pełna treść brzmi:

Urania propitia sive
Tabulae
astronomicae mire
faciles, vim
hypothesium
physicarum a
Keplero
proditarum
complexae;
facillimo calculandi
compendio, sine ullâ
logarithmorum
mentionem,
phaenomenis
satisfacientes.
Quarum usum pro
tempore praesente,
exacto, & futuro
(accedente insuper
facillimâ
superiorum Saturni
& Jovis ad
exactionem, & coelo
satis consonam
rationem,
reductione) duplici
idiomate, Latino &
vernaculo succincte
praescriptum cum
Artis Cultoribus
communicat Maria
Cunitia

”

”

a następnie:

Das ist: Neue und
Langgewünschte /
leichte
Astronomische
Tabellen / durch
derer Vermittlung
auf eine sonder-
behende Art / aller
Planeten Bewegung
/ nach der Länge /
Breite / und andern
Zufällen / auf alle
vergangene /
gegenwertige / un-
künftige Zeits-
Puncten fürgestell-
t wird. Den
Kunstliebenden
Deutscher zu gutt /
berfürgegeben

Sub singularibus
Privilegiis perpetuis,
sumptibus Autoris,
Bicini Silesiorum

Excudebat
Typographus
Olsnensis Johann
Seyffertus, Anno M.
DC L.

”

”

Przypisy

---

1. [Skocz do góry](#) Cunitz, Maria. „Urania propitia, sive Tabulæ Astronomicæ mirè faciles, vim hypothesisium physicarum à Keplero proditarum complexæ; facillimo calculandi compendio, sine ullâ logarithmorum mentione pænomenis satisfaciens; Quarum usum pro tempore præsentis, exacto et futuro succincte præscriptum cum artis cultoribus communicat Maria Cunitia. Das ist: Neue und Langgewünschte, leichte Astronomische Tabellen etc.”, Oels, Silesia, 1650.

2. Skocz do góry↑ [Katalog z wystawy poświęconej Marii Kunic \(Cunitia\) \(pol.\)](#). olesnica.org. [dostęp 2012-07-08].
3. Skocz do góry↑ [Maria Cunitz \(niem.\)](#). dradio.de. [dostęp 2012-07-04].
4. Skocz do góry↑ Chisholm, Hugh: *Encyclopædia Britannica*.
5. Skocz do góry↑ [Maria Cunitz \(ang.\)](#). theodora.com. [dostęp 2012-07-04].
6. Skocz do góry↑ Smith, Anthony D.: *National Identity*. University of Nevada Press, s. 72. [ISBN 0-87417-204-7](#). (ang.)
7. Skocz do góry↑ Xenia Theological Seminary: *Bibliotheca sacra*. (ang.)
8. Skocz do góry↑ Londa L. Schiebinger: *The Mind Has No Sex?: Women in the Origins of Modern Science*. Harvard University Press, 1991, s. 80. (ang.)
9. ↑ [Skocz do: 9.0 9.1 9.2](#) Robert A. Hatch: [The Cunitz Page \(ang.\)](#). web.clas.ufl.edu. [dostęp 2012-07-18].
10. Skocz do góry↑ [Cunitz \(ang.\)](#). planetarynames.wr.usgs.gov. [dostęp 2012-07-08].
11. Skocz do góry↑ (12624) [Mariacunitia \(9565 P-L\) \(ang.\)](#). nasa.gov. [dostęp 2012-07-08].
12. Skocz do góry↑ Mapa Kultury: [Maria Kunic. Śląska Atena](#). 2011.05.19. [dostęp 2012-07-18].
13. Skocz do góry↑ Charles Knight: *Biography: or, Third division of "The English encyclopedia", Tom 2*. Bradbury, Evans & Co., 1867, s. 461. (ang.)
14. Skocz do góry↑ Jan Kopiec, Norbert Honka: *Schlesier von den frühesten Zeiten bis zur Gegenwart*. Górnośląskie Centrum Kultury i Spotkań im. Eichendorffa, 2005, s. 48. (niem.)
- 15.

http://pl.wikipedia.org/wiki/Maria_Cunitz,

<http://www.bing.com/images/search?q=Maria+Cunitz&qpv=Maria+Cunitz&FORM=IGhttp://edu.gazeta.pl/edu/h/Maria+CunitzRE> ,

<http://www.nto.pl/apps/pbcs.dll/article?AID=/20130117/HISTORIALOKALNA/130119623>